

Høring over forslag til lov om ændring af straffeloven (freds-og æreskrænkelser).

Justitsministeriet har sendt ovennævnte lovforslag i høring hos Dansk Kvindesamfund med frist for bemærkninger den 14. september.

Dansk Kvindesamfund har en række bemærkninger til lovforslaget.

Formålet med lovforslaget er at ændre ordet "offentligheden" til "en bredere offentlighed", hvormed man i højere grad opdaterer lovgivningen i forhold til den digitale virkelighed, vi lever i.

Dansk Kvindesamfund tilslutter sig behovet for at opdatere lovgivningen. Vi ser det som positivt, at Justitsministeren vil forsøge at dæmme op for de problemer, som den stigende digitalisering også har haft for individet, og som kan have store og vidtgående personlige konsekvenser mange år frem.

Dansk Kvindesamfund mener dog ikke, at ændringen vil have den ønskede effekt. For det første er det uklart, hvad en "bredere offentlighed" dækker over. På den ene side siger Justitsministeren, at en person *ikke* skal give afkald på strafferetslig beskyttelse mod videregivelse af nøgenbilleder efter §264d. Omvendt påpeger Ministeren også, at han har det grundlæggende synspunkt, at en person, som frivilligt optræder nøgen i det offentlige rum, i en vis udstrækning har accepteret risikoen for, at der efterfølgende vil kunne blive videregivet billeder heraf til andre personer, herunder til medierne. Det er således usikkert, hvilke situationer Ministeren mener, at ændringen skal ramme, med den konsekvens at hverken borgeren eller de pågældende myndigheder ved, hvornår de skal anvende begrebet.

For det andet lægger Ministeren ansvaret over på domstolene at vurdere i den konkrete situation, hvad en "bredere offentlighed" dækker over, uden at konkretisere hvilke situationer, der tale om, ud over den mange gange nævnte situation med nøgenbadning på en øde strand. Således er det uklart, om det overordnede formål med ændringen, at skabe "*en styrket og mere tidssvarende beskyttelse af den enkeltes privatliv mv. i form af en udvidet beskyttelse mod uberettiget videregivelse af nøgenbilleder*" vil blive sikret igennem ændringen.

Dansk Kvindesamfund vil i den forbindelse henviser til den række tiltag, som DIGA i deres høringssvar beskriver, herunder en præcisering af hvilke billeder man kan forvente delt, samt beskikkelse af bistandsadvokat. Dette er tiltag, som Dansk Kvindesamfund støtter op om.

Generelle kommentarer

Slutteligt vil Dansk Kvindesamfund understrege, at der stadig er behov for at ændre lovgivning, således at individet i langt højere grad beskyttes mod videredeling af nøgenbilleder som følge af den digitale udvikling. Dette går langt ud over den pågældende ændring og dækkes ikke i en tilstrækkelig grad af anden lovgivning, herunder straffelovens §232 og straffelovens §235 stk. 1.

Særligt har Dansk Kvindesamfund oplevet, blandt brugerne af vores egen hotline "StopChikane", at mange voksne kvinder oplever at få deres billede photoshoppet ind i seksuelle kontekster. Også denne type billeddeling har store personlige konsekvenser og synes særlig svær. Derfor opfordrer Dansk Kvindesamfund Ministeren til at se på den generelle lovgivning på området.

København, den 23. august 2018

HØRINGSSVAR OVER UDKAST TIL FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF STRAFFELOVEN (FREDS- OG ÆRESKRÆNKELSER).

Ved mail af 17. august 2018 har Justitsministeriet anmodet om Amnesty Internationals eventuelle bemærkninger til ovennævnte udkast til ændring af straffeloven.

Generelle bemærkninger

Amnesty International er enig i den grundlæggende betragtning bag udkastet, hvorefter der er behov for en udvidelse – eller kvalificering - af straffelovens beskyttelse af personer, som har opholdt sig i det offentlige rum, f.eks. på en offentligt tilgængelig strand, helt eller delvis afklædt, bliver fotograferet, videofilmet etc. og lagt ud på de digitale medier.

I de senere år har der været adskillige eksempler på, at det kan være vanskeligt, for ikke at sige umuligt, for enkeltpersoner at stoppe eller fjerne krænkende billeder eller videoptagelser af dem selv – der viser dem under private eller pinlige eller ydmygende omstændigheder – og som mod deres vilje er lagt ud på nettet.

Hvor spørgsmålet om at bekæmpe – og retsforfølge - offentliggørelse af billeder af personer i situationer, som åbenbart kunne forlanges unddraget offentligheden, tidligere primært rettede sig mod nogle få formiddagsblade – og hvor billederne kun var "på" i en uges tid indtil næste uges nummer af det pågældende blad – kan nu hvem som helst lægge billedmateriale af

privatlivskrænkende natur på nettet – lige som det har vist sig, at materiale kan være i omløb og dukke op igen og igen og blive delt – i årevis - på internettet.

Der kan derfor være god grund til at kvalificere den generelle sontring – om den person, som er lagt ud på nettet, opholdt sig i privatsfæren eller i det offentlige rum – hvor vedkommende måtte påregne, at der ville være mulighed for, at han eller hun kunne blive fotograferet eller filmet – og at den pågældende kunne siges at have accepteret risikoen eller muligheden for offentliggørelse.

Konkrete bemærkninger

Gældende ret. Accept af risiko

I bemærkningerne, side 6, anføres det, at Justitsministeriet er enig i det grundlæggende synspunkt (gældende ret), hvorefter en person, som frivilligt optræder nøgen i det offentlige rum, i en vis udstrækning har accepteret risikoen for, at der efterfølgende vil kunne blive videregivet billeder heraf til andre personer, herunder til medierne. Justitsministeriet er endvidere enig i, at vedkommende således i et vist omfang kan anses for at have givet afkald på en strafferetlig beskyttelse mod videregivelse.

Man må forstå Justitsministeriets gennemgang således, at "den krænkede" efter gældende ret har accepteret risikoen

for at blive fotograferet og lagt ud på nettet i nøgen tilstand – at der foreligger en slags accept af risiko, som gør viderebringelsen straffri – at man til en vis grad "selv er ude om det", når man smider tøjet i det offentlige rum.

Det er et synspunkt, som kan være relativt uproblematisk, når man taler om politiske eller kunstneriske happenings i det offentlige (by-)rum, hvori det indgår, at aktørerne er nøgne. Ofte kan nøgenheden i sig selv være et led i den ytring, som finder sted.

I forhold til privatpersoner, der er nøgne på offentligt tilgængelige strande, er spørgsmålet om accept af risiko og straffrihed mere problematisk. Der er næppe tvivl om, at det opleves mindre grænseoverskridende at være nøgen på en strand end i andre offentlige (by-)rum. Reelt er der vel næppe nogen, som færdes afklædt i det offentlige (by-)rum. Mennesker, som bader nøgne ved de danske strande, ville formentlig aldrig vælge at være nøgne i andre dele af det offentlige rum. Nøgenbadning på de danske strande kan derfor ikke på samme måde anses som en "ytring" eller en accept af muligheden/risikoen for, at man efterfølgende lægges ud på internettet, tilgængeligt for tusinder af internetbrugere.

Det er derfor glædeligt, at man, som det anføres i bemærkningerne side 6, med dette forslag vil foretage en præcisering, som har til formål at indføre en konkret vurdering af, hvilken form for offentlighed den krænkede måtte eller kunne imødesee at blive genstand for ved at optræde nøgen på et offentligt sted.

Om "en bredere offentlighed"

Efter forslaget skal den nuværende ordlyd af straffelovens § 264 d – om billeder, "der

åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden" ændring til "*åbenbart kan forlanges unddraget en bredere offentlighed*".

Det fremgår af bemærkningerne, side 7, at det med begrebet "en bredere offentlighed" tilkendegives, at den strafferetlige beskyttelse mod videregivelse af billeder ikke afhænger af, om billedet er taget på et i princippet offentligt sted og dermed ikke kan forlanges unddraget en abstrakt offentlighed, men at det afgørende må være, hvilken offentlighed det har været påregneligt for den pågældende, at man ville blive genstand for.

Det anføres videre, at det forhold, at et billede er taget under tilstedeværelsen af flere – og potentielt et ubegrænset antal – personer på et offentligt sted, således ikke i sig selv medfører, at et billede heraf straffrit kan videregives f.eks. på internettet, heller ikke selv om den pågældende person kunne have undgået krænkelsen ved at have undladt at optræde nøgen.

Efter Amnesty Internationals opfattelse bør bemærkningerne til udkastet til ændring af straffelovens § 264 d præciseres på en sådan måde, at ændringen ikke kommer til at fremstå som en justering, der overvejende tager udgangspunkt i, hvilken risikovurdering den krænkede foretog eller *burde have foretaget* ved beslutningen om at nøgenbade eller lignende. Eller om den krænkede ved at være nøgen findes *selv* at have givet anledning til privatlivskrænkelsen/offentliggørelsen på internettet, *selv* at have handlet uoverlagt. Det er afgørende, at man ikke lægger ansvaret for videregivelsen, udbredelsen, krænkelsen *hos ofret* og dermed gør den krænkende offentliggørelse straffri.

Efter Amnesty Internationals opfattelse bør ændringen ikke blot styrke beskyttelsen af privatlivets fred i de situationer, hvor den, af hvem der lægges nøgenbilleder ud på internettet, har befundet sig på en øde strand, og hvor der derfor ikke var grund til at overveje risikoen for at blive fotograferet nøgen og lagt ud på nettet.

Efter Amnestys opfattelse bør enhver udbredelse af *nærbilleder* af en nøgen person på en strand (uden vedkommendes accept) – som tydeligt viser en identificerbar person, og som viser tydelige nærbilleder af bagdel, bryster og kønsdele – være strafbar. Uanset om den krænkede befandt sig på en øde eller en velbesøgt strand, og uanset, om den krænkede har foretaget en relevant vurdering af risikoen for, at han eller hun kunne blive fotograferet og lagt ud på nettet.

Der er ikke noget modstående hensyn – til ugebladenes eller internetbrugeres eller stalkeres ytringsfrihed eller andre rettigheder – som taler for, at det skal være straffrit at tage og udbrede sådanne nærbilleder, alene fordi den krænkede kunne eller burde have været mere opmærksom på risikoen ved at opholde sig nøgen på stranden.

På denne måde vil det ikke være afgørende, om den krænkede har været tilstrækkeligt opmærksom på risikoen for at blive fotograferet og lagt ud på internettet.

Med de eksisterende tekniske muligheder – for at tage nærbilleder på lang afstand m.v. og på tæt hold med mobiltelefoner – er det reelt umuligt at "opdage" fotografer på en velbesøgt strand.

Ved at lade det afgørende kriterium være, om der er tale om *nærbilleder* af den krænkede, opnår man samtidig, at det ikke

vil være strafbart at tage og udbrede stemningsbilleder fra stranden, hvorved det kan ske, at personer, som i øvrigt er fotografen uvedkommende (skønt muligvis kendte i offentligheden) – og nøgne – figurerer på en sådan måde, i baggrunden, i helheden, osv., at det er klart, at de pågældende personer ikke er den egentlige anledning til billedet, og at billedet ikke er taget med det primære formål at vise den pågældende nøgen på internettet.

Amnesty International, 23. august 2018.

Lisa Søby Dalgas

Fra: Aia Fog <aiafog1@gmail.com>
Sendt: 18. august 2018 09:39
Til: £Strafferetskontoret (951s18)
Cc: Kirsten Valeur
Emne: Fwd: Høring - Lov om ændring af straffeloven (Freds- og ærekrænkelser) (j. nr. 2018-730-0212)
Vedhæftede filer: Høringsliste.PDF; Lovforslag om videregivelse af nøgenbilleder - Høringsudgave - Endelig.PDF; Høringsbrev (andre).PDF

Sag: 2018-730-0212
Sagsdokument: 831338

Trykkefrihedsselskabet har ingen bemærkninger til den påtænkte ændring af straffelovens § 264 d.

Fra: Justitsministeriet <jm@jm.dk>
Sendt: 17. august 2018 11:36
Emne: Høring - Lov om ændring af straffeloven (Freds- og ærekrænkelser) (j. nr. 2018-730-0212)

Se venligst vedhæftede filer

Med venlig hilsen

JUSTITS MINISTERIET

Sikkerhedskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

--
Aia Fog

Formand for Trykkefrihedsselskabet

www.trykkefrihed.dk

Mobil/Cell: + 45 28 96 40 24
aiafog1@gmail.com

Sekretariatet

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98

DATO: 10. september 2018
SAGSNR.: 2018 - 2068
ID NR.: 544593

strafferetskontoret@jm.dk

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven (Freds- og ærekrænkelser)

Ved e-mail af 17. august 2018 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte forslag.

Advokatrådet har ikke bemærkninger til det fremsendte høringsmateriale.

Med venlig hilsen

Torben Jensen

digitalt ansvar

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

DIGITALT ANSVAR
C/O NJORD LAW FIRM
PILESTRÆDE 58
1112 KØBENHAVN K

Fremsendt pr. mail til: strafferetskontoret@jm.dk

14-09-2018

Høringsvar vedr. udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven (freds- og ærekrænkelser) – sagsnr.: 2018-730-0212

Foreningen Digitalt Ansvar, der arbejder for tidssvarende lovgivning og effektiv efterforskning af digitale krænkelser, har med interesse læst lovforslaget om ændring af straffeloven (Freds- og ærekrænkelser) og har følgende bemærkninger:

Indledende bemærkninger

Digitalt Ansvar deler Justitsministeriets opfattelse af, at der er et særligt behov for en styrket og mere tidssvarende beskyttelse af den enkeltes privatliv mv., og foreningen finder det positivt, at der med lovforslaget lægges op til en udvidet beskyttelse af ofre i forbindelse med udbredelse af private forhold til offentligheden – et behov, der ifølge foreningen er stort, idet f.eks. spredning af seksualiseret billed- og videomateriale de digitale medier, ofte har uoverskuelige og meget store personlige omkostninger for ofrene.

Formuleringen "en bredere offentlighed"

For så vidt angår ændringen fra "offentligheden" til "en bredere offentlighed" i straffelovens § 264 d, stk. 1, 1. pkt., 2. led, kan Digitalt Ansvar tilslutte sig både den tilsigtede udvidelse af anvendelsesområdet for bestemmelsen samt den sproglige ændring. Trods bemærkningerne til bestemmelsen finder foreningen det dog en smule uklart, hvornår offentligheden skal anses for "bredere".

Efter forslaget skal begrebet "en bredere offentlighed" forstås således, at selvom en borger ved at vise sig nøgen i det offentlige rum har accepteret en vis videreledning, så skal vedkommende ikke tåle, at billederne/videoerne videregives til en potentiel ubegrænset kreds, der

ikke var til stede på det pågældende tidspunkt. Når det imidlertid ligeledes angives, at borgeren skal kunne tåle en vis videregivelse, herunder til medierne, der i øvrigt opererer digitalt, kan det blive uklart for såvel de retshåndhævende myndigheder som borgerne, hvad der skal forstås ved "*en bredere offentlighed*", og dermed hvad der åbenbart kan eller ikke kan forlanges unddraget.

På den baggrund finder Digitalt Ansvar det hensigtsmæssigt, at der i bemærkningerne angives flere eksempler til afklaring af, hvornår offentligheden anses for "bredere".

Derudover er det, efter foreningens opfattelse, hensigtsmæssigt, at ministeriet vurderer om der er brug for at udvide beskyttelsen yderligere til situationer, hvor delingen alene sker mellem personer, som har deltages i private eller offentlige sammenhænge. Det kan eksempelvis være billeder, hvor en eller flere er nøgne i forbindelse med hytte- eller rustur, festival eller lejrskole, hvor billeder efterfølgende bliver brugt til at mobbe, som pressionsmiddel eller til at chikanere den afbillede.

Digitalt Ansvar bemærker i den forbindelse, at det overordnede formål med reguleringen, ifølge foreningen, bør være, at borgerne som udgangspunkt ikke begrænser deres privatliv af frygt for overvågning og situationer, hvor deres privatliv bruges imod dem ved deling.

Forholdet til civile krav og persondataretten

Afslutningsvis foreslår Digitalt Ansvar, at det i lovforslaget nærmere begrundes, hvorfor man ønsker at kriminalisere handlinger, der i forvejen må anses for retsstridige. Området som foreslås kriminaliseret, er allerede retsstridigt på den måde, at den afbildede kan forlange godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, jf. U 2014.2448H og U1986.405Ø.

Det kunne derfor med fordel fremgå af lovforslaget, hvorfor området tillige ønskes gjort strafbart. Eksempelvis om ønsket er at tydeliggøre, at man ikke ønsker at overlade retsforfølgelsen til den enkelte, men at give muligheden for anmeldelse og efterfølgende strafferetlig forfølgning via politi og anklagemyndighed.

Hvad angår persondataretten, vurderes det, at videregivelse af billeder til en bredere offentlighed ikke vil være omfattet af undtagelsen i GDPR art. 2, stk. 2, litra c (om personlig og familiemæssig aktivitet, en kategori der ifølge præambelens betragtning 18 også omfatter visse aktiviteter på sociale medier), mens undtagelserne i databeskyttelseslovens § 3, stk. 8, vil være anvendelige på journalistisk, kunstnerisk og litterær virksomhed.

Eftersom reglerne er delvis overlappende, kunne det overvejes at inddrage bemærkninger herom i lovforslaget.

At sammentænke de forskellige regelsæt af betydning for området, vil blandt anden hjælpe i forhold til information til og undervisning af børn og unge om grænser, adfærd og digital dannelse, samt uddannelse af journalister og information til medier med henblik på at forebygge unødigt tilbageholdenhed med konsekvenser for ytrings- og informationsfriheden.

Behovet for at få beskikket en bistandsadvokat til ofre

Vi skal endvidere også pege på behovet for at få beskikket en bistandsadvokat til ofre for deling af private forhold efter retsplejelovens § 741a om bistandsadvokater i volds-og voldtægtssager. Der er ofte tale om sårbare unge, der har fået fotos af sig i seksuelle situationer delt og som har et betydeligt behov for hjælp og støtte i forbindelse med hele forløbet hos politiet og i retten samt fremsættelse af erstatningskrav.

Såfremt vi kan bistå med yderligere oplysninger eller bemærkninger, står vi naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen

Digitalt Ansvar

Medunderskrevet af:

Sten Schaumburg-Müller, professor, dr.jur., Syddansk Universitet

**MEDIERÅDET
FOR BØRN & UNGE**

**KVIN
FO
KØN-VIDEN
INFORMATION
FORSKNING**

**BØRNS
VILKÅR**
SAMMEN STOPPER VI SVIGT

NJORD
LAW FIRM

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmen 10
1216 København

14. september 2018

Høringssvar - Lov om ændring af straffeloven (Freds- og ærekrænkelser) (j. nr. 2018-730-0212)

Kvinderådet takker for muligheden for at afgive høringssvar vedr. forslag om lov om ændring af straffeloven.

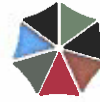
Vi finder det positivt, at der med lovforslaget lægges op til en skærpelse af straffeloven, når det gælder deling eller offentliggørelse af nøgenbilleder og -videoer.

Vi henviser i øvrigt til Digitalt Ansvars høringssvar, som vi kan tilslutte os.

Med venlig hilsen

Nanna Højlund

Forkvinde Kvinderådet

DANSKE MEDIER

Pressens Hus
Skindergade 7
DK-1159 København K

Telefon 3397 4000

info@danskemedier.dk
www.danskemedier.dk

Justitsministeriet
Att.: Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. email til strafferetskontoret@jm.dk

24. august 2018

Høringssvar vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, erstatningsansvarsloven og medieansvarsloven (Freds- og ærekrænkelser m.v.)

Danske Medier har med tak modtaget Justitsministeriets høring over det ovenfor nævnte lovudkast, som har til formål dels at gennemføre de forslag, som Straffelovrådet fremsatte i betænkning 1563/2017, dels at foretage en række andre ændringer, herunder blandt andet om niveauet for bødestrafte i sager om freds- og ærekrænkelser m.v.

Danske Medier var inddraget i Straffelovrådets arbejde med kommissoriet om krænkelse af privatlivets fred og ærekrænkelser. På Straffelovrådets opfordring afgav foreningen i den anledning to skriftlige bidrag dateret 19. oktober og 15. december 2016. 26. juni 2017 afgav Danske Medier endvidere høringssvar vedrørende Straffelovrådets betænkning.

Nærværende høringssvar kommenterer hovedsageligt de supplerende ændringer, som Justitsministeriet har fundet anledning til i forhold til Straffelovrådets betænkning. Danske Mediers tidligere bidrag er derfor for fuldstændighedens skyld vedlagt dette høringssvar.

Generelle bemærkninger

Danske Medier kan i alt væsentligt støtte de foreslåede lovændringer, herunder den udvidede adgang til offentlig påtale af krænkelse og de højere bødestrafte for overtrædelse dels af straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser, dels af retsplejelovens bestemmelser om referat- og navneforbud.

Troværdige, redaktionelle medier skal naturligvis kunne offentliggøre informationer inden for rammerne af EMRK art. 10, herunder også referere injuriersager m.v., men medierne har intet ønske om selvstændigt at krænke nogens fred eller ære, og medierne spekulerer ikke i at overtræde referat- eller navneforbud. Det kan for en umiddelbar betragtning forekomme

urimeligt at straffe ansvarshavende redaktører for redaktionelle medier, der i forvejen skal følge de vejledende regler for god presseskik, hårdere end andre, men Danske Medier finder ikke desto mindre denne stramning af lovgivningen velbegrunder, idet redaktørerne netop bør fungere som bolværk mod mediernes ubegrundede krænkelser. Når der sker krænkelser, er det derfor rimeligt, at sanktionerne er følelige.

Det er derfor også Danske Mediers opfattelse, at de foreslåede lovændringer vil bidrage til at styrke de redaktionelle mediers troværdighed.

Når dette er konstateret, er det imidlertid vigtigt at have for øje, at de foreslåede ændringer næppe vil få indflydelse på hovedparten af de krænkelser, der finder sted, uanset om der er tale om strafbare freds- og ærekrænkelser eller stærkt polemiske, hadefulde eller på anden måde nedsættende kommentarer eller debatindlæg. Det skyldes, at disse krænkelser ofte finder sted i anonym form på sociale medier m.v., hvor hverken den anonyme forfatter eller platformen normalt kan gøres ansvarlig. Foreningen opfordrer derfor til, at der findes effektive redskaber til også at komme sådanne krænkelser til livs.

Danske Medier støtter endelig den foreslåede ændring af medieansvarsloven, der betyder, at digitale medier, der modtager mediestøtte, automatisk omfattes af medieansvarsloven. Foreningen finder det meget tilfredsstillende, at lovens anmeldelsesordning for "andre massemedier" samtidig bevares, idet det hermed undgås, at det særlige medieretlige ansvarssystem udstrækkes til at gælde for hjemmesider m.v., der ikke opfatter sig selv som medier.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Straffelovens § 268 – bagvaskelse

Justitsministeriet har i lovudkastet lagt op til en udvidelse af straffelovens bestemmelse om bagvaskelse i forhold til det forslag, som Straffelovrådet fremsatte i betænkning 1563/2017. Ministeriet foreslår således, at ikke blot alvorlige, usande beskyldninger straffes efter den strengere strafferamme i § 268 i forhold til § 267, men også beskyldninger, der er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, såfremt beskyldningen er egnet til væsentligt at skade den forurettede.

Danske Medier har som nævnt indledningsvist ikke indvendinger mod, at massemedier pålægges et skærpet ansvar. Foreningen har imidlertid to konkrete bemærkninger til udformningen af § 268, som bestemmelsen er affattet i lovudkastet.

For det første finder foreningen det overraskende, at man ved formulering af bestemmelsen har valgt at lægge vægt på, at fremsættelsen eller udbredelsen er sket gennem indholdet af et *massemedie* snarere end at lægge vægt på den faktiske *udbredelse* af det krænkende indhold. Derved afskæres muligheden for at straffe stærkt skadelige beskyldninger efter den skærpede strafferamme, såfremt sådanne beskyldninger fx får meget omfattende udbredelse gennem et socialt medie. Det anføres i lovudkastets punkt 2.8.3.1., at selv om anden vid udbredelse også

kan have alvorlig skadevirkning for den forurettede, finder Justitsministeriet "under henvisning til Straffelovrådets overvejelser om at begrænse betinget offentlig påtale af ærekrænkelser, at bestemmelsen skal afgrænses til kun at omfatte udbredelse gennem et massemedie. Baggrunden herfor er, at der generelt bør kunne fæstes større lid til indholdet i et massemedie, end f.eks. indholdet af privatpersoners beskyldninger fremsat på internettet, herunder på Facebook." Danske Medier bemærker hertil, at den forurettede, der bliver udsat for en stærkt skadelig beskyldning på Facebook næppe vil finde trøst i, at indhold på det sociale medie ikke nyder samme tillid som indhold i redaktionelle medier.

Danske Medier finder det uheldigt, såfremt man reserverer en højere strafferamme til indhold, der udbredes gennem redaktionelle medier, når flertallet af de grove krænkelser typisk udbredes ad andre kanaler. Foreningen foreslår derfor, at der findes en anden afgrænsning, end hvorvidt udbredelsen er sket gennem et massemedie. Frem til 2004 indeholdt § 267 om ærekrænkelser fx et stk. 3, hvorefter det ved strafudmåling blev betragtet som en skærpende omstændighed, at fornærmelsen var fremsat i et trykt skrift "eller på anden måde, hvorved den får større udbredelse".

For det andet finder foreningen, at henvisningen til "et massemedie" i § 268 giver anledning til tvivl. Det anføres i lovudkastets bemærkninger til § 268, at "massemedie" skal "forstås i overensstemmelse med medieansvarslovens § 1", og at "bestemmelsen i nr. 2 vil finde anvendelse, uanset om mediet har indgivet anmeldelse til Pressenævnet". Da medieansvarslovens § 1, nr. 3, imidlertid indeholder en henvisning til § 8, stk. 1, der gør anmeldelse til Pressenævnet til en betingelse for at være omfattet af § 1, nr. 3, synes den forudsatte overensstemmelse ikke at være oplagt.

Det bemærkes i øvrigt, at to afsnit under lovudkastets punkt 2.8.3.1. er uklart formuleret. Der er tale om afsnittene, der begynder med henholdsvis "Justitsministeriet finder imidlertid" og "En beskyldning om". Særligt sidstnævnte gør det vanskeligt at forstå rækkevidden af den betingelse, som omtales i afsnittet umiddelbart før.

Straffelovens § 269 – sandhedsbevis

I lovudkastets bemærkninger til § 269 redegøres for forskellen mellem den strafferetlige bedømmelse af pressens egne udtalelser og pressens referat eller viderebringelse af en andens udtalelse eller holdning. Danske Medier finder afsnittet midt på side 121, der begynder med "I den forbindelse", svært at forstå; afsnittet vedrører pressens videregivelse, jf. de første ord, der viser tilbage til det foregående afsnit. Det anføres derefter helt korrekt, at rigtigheden af de viderebragte udtalelser i sådanne tilfælde *ikke* skal bevises. Men derefter anføres andre betingelser, herunder om der er tale om en pålidelig kilde samt om journalisten har "kontrolleret rigtigheden heraf". Det er uklart, hvad det er, som Justitsministeriet mener, at journalisten skal kontrollere rigtigheden af. Tilsvarende er det uklart, hvad det er, som Justitsministeriet i slutningen af afsnittet mener, at journalisten skal være i god tro om. Danske Medier foreslår derfor, at dette afsnit tydeliggøres.

Straffelovens § 271 – sletning

Under Straffelovrådets arbejde fremkom Danske Medier med en række principielle betænkeligheder til forslaget om en bestemmelse om sletning. Straffelovrådets endelige udkast til § 272 – nu § 271 – fandtes dog i vidt omfang acceptabelt. Der henvises til Danske Mediers høringssvar vedr. betænkning 1563/2017 om freds- og ærekrænkelser. Foreningen påpegede dog særligt tre elementer under punkt 4, 5 og 7 i høringssvaret, som lovudkastet ikke synes at bidrage til yderligere afklaring af.

I lovudkastets bemærkninger til § 271 redegøres for paragraffens to stykker. Det er imidlertid påfaldende, at ordene ”hvis det er muligt”, der indgår i § 271, stk. 1, *ikke* behandles under stk. 1 på lovudkastets side 123, men under stk. 2 på side 125, hvorved ordene efter Danske Mediers opfattelse får en anden betydning. Der henvises igen til Danske Mediers bemærkninger om bestemmelsens reelle effekt i foreningens høringssvar vedr. betænkningen.

Danske Medier står naturligvis til rådighed, såfremt ovenstående bemærkninger ønskes uddybet. Henvendelser herom kan rettes til undertegnede på telefon 3397 4000 eller email hrd@danskemedier.dk.

Med venlig hilsen
Danske Medier

Holger Rosendal
Chefjurist

DANSKE MEDIER

Straffelovrådet
Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Pressens Hus
Skindergade 7
DK-1159 København K

Telefon 3397 4000
Telefax 3314 2325

info@danskemedier.dk
www.danskemedier.dk

Sendt pr. email til mam@jm.dk

19. oktober 2016

Bemærkninger til Straffelovrådets behandling af kommissorium af 18. maj 2015 om krænkelse af privatlivets fred og ærekrænkelse

Justitsministeriet har ved kommissorium af 18. maj 2015 bedt Straffelovrådet vurdere, om der er behov for at ændre straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser, herunder strafniveautet og påtalereglerne. Kommissoriet udspringer af, at Folketingets Kulturudvalg 17. december 2014 afgav en beretning om medieansvar efter indstilling fra en arbejdsgruppe om medieetik og medieansvar. Arbejdsgruppen havde arbejdet med problemstillinger aktualiseret af den såkaldte Se & Hør-sag og havde blandt andet fundet behov for en udredning af privatlivsbeskyttelsen og af definitionen af privatliv.

Straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser har – bortset fra mindre justeringer – ikke været ændret i årtier. At der tilsyneladende ikke har været behov for ændringer synes på den ene side at være et vidnesbyrd om, at domstolenes anvendelse af bestemmelserne i alt væsentligt har ført til afgørelser, som har været alment accepterede i offentligheden. På den anden side er det oplagt at undersøge, om samfundsudviklingen og især den voldsomme teknologiske udvikling i perioden giver anledning til ændring af dansk ret på området.

Bestemmelserne om freds- og ærekrænkelser begrænser ytrings- og informationsfriheden og udgør således en vigtig del af de juridiske rammer for mediernes redaktionelle virke. Danske Medier er derfor glad for, at Justitsministeriet har anmodet Straffelovrådet om at inddrage foreningen i arbejdet med kommissoriet.

På baggrund af mødet med Straffelovrådet 26. september 2016 samt det til brug for mødet udsendte oplæg dateret 1. september 2016 ønsker Danske Medier hermed at fremkomme med enkelte bemærkninger. Efter nogle indledende synspunkter er foreningens øvrige bemærkninger inddelt efter de otte punkter i Straffelovrådets oplæg.

Indledende bemærkninger

Danske Medier konstaterer, at Kulturudvalgets beretning af 17. december 2014 hovedsageligt omtaler "pressen", mens Straffelovrådet i sit oplæg af 1. september 2016 har en bredere tilgang og omtaler såvel "medierne" som "diverse internetbaserede sociale medier". Denne bredere tilgang er meget betydningsfuld, da det er relevant at drøfte freds- og ærekrænkelser både i redaktionelle medier og i andre medier, herunder internetbaserede tjenester. Da der imidlertid i praksis er en række væsentlige forskelle på de nævnte "medier", anbefaler Danske Medier, at Straffelovrådet i sit arbejde helt grundlæggende sonderer mellem massemedier, der er omfattet af medieansvarsloven og andre medier og tjenester, herunder sociale medier som Facebook, Twitter m.fl.

Massemedier

Massemedier omfattet af medieansvarsloven er redaktionelle medier, der har udpeget en ansvarshavende redaktør, som ofte sammen med de redaktionelle medarbejdere er ansvarlig for mediets indhold efter det særlige medieretlige ansvarssystem, der er fastlagt i loven.

Sådanne mediers indhold og handlemåde skal efter medieansvarslovens § 34 være i overensstemmelse med god presseskik. Pressenævnet har kompetence til at træffe afgørelse herom efter de vejledende regler for god presseskik, som er branchens egne regler vedtaget af Dansk Journalistforbund og Danske Medier.¹

Det bemærkes, at internetmedier m.v. for at være omfattet af medieansvarsloven skal være anmeldt til Pressenævnet efter lovens § 8, stk. 1, om "andre massemedier". Der er en række fordele forbundet med at være omfattet af medieansvarsloven, herunder fx retsplejelovens regler om kildebeskyttelse og adgangen til at få klagesager afgjort i nævnet, og i praksis anmeldes ethvert medie med publicistiske ambitioner da også rutinemæssigt.²

Pr. 19. oktober 2016 tæller Pressenævnets liste 711 anmeldte medier.³ Det bemærkes, at Pressenævnet ikke foretager en prøvelse af, om anmeldte medier opfylder betingelserne til "andre massemedier" i medieansvarslovens § 1, nr. 3. Dette sker først i forbindelse med konkrete sager ved nævnet eller ved de almindelige domstole.

Sociale medier m.v.

Heroverfor står fx sociale medier, som opfylder helt andre formål. Disse tjenester, der i vidt omfang er udenlandske, påtager sig intet ansvar for indholdet. Tværtimod henholder de sig som oftest udtrykkeligt til e-handelslovens regler om ansvarsfrihed. På sociale medier kan brugerne uploade tekster og billeder direkte, og dette indhold fjernes normalt kun, hvis der fx er tale om meget grove freds- eller ærekrænkelser, krænkelser af ophavsrettigheder eller overtrædelser af platformenes egne brugervilkår i øvrigt.

¹ Se <http://www.pressenaevnet.dk/love-og-regler/Regler-for-god-presseskik.aspx>

² Andre fordele ved anmeldelse er retsplejelovens regler om udtaleret og kære adgang, teksttransmission under retsmøder og aktindsigt i retternes dokumenter samt reglerne i lov om massemediers informationsdatabaser.

³ Se <http://www.pressenaevnet.dk/Klagevejledning/Hvem-kan-man-klage-over.aspx>

Danske Medier finder det derfor helt afgørende, at der på alle områder sondres mellem medier omfattet af medieansvarsloven og andre medier, herunder digitale medier og tjenester.

1. Forudsætninger for Straffelovrådets foreløbige overvejelser

Straffelovrådet forudsætter, at mediernes magt og gennemslagskraft som dagsordensætter og som forum for diskussion og meningsdannelse er forøget, at internettet indebærer en konstant efterspørgsel af og adgang til nyheder m.v., og at sociale medier i de senere år er blevet en vigtig platform for diskussion m.v. Rådet forudsætter videre, at dette fører til, at artikler og meningstilkendegivelser udbredes i væsentligt større omfang end tidligere, og at skadevirkningen af freds- og ærekrænkelser dermed forøges.

Det er korrekt, at indhold spredes hurtigere og videre end tidligere i kraft af den teknologiske udvikling. Men det er imidlertid ikke ubetinget korrekt, at dette i alle tilfælde forøger skadevirkningen af freds- og ærekrænkelser, da spredningen samtidig sker mere fragmenteret. En sag kan hurtigt nå et stort publikum, men mange sager – også store, umiddelbart dagsordensættende sager – drukner hurtigt i den stadige strøm af nye informationer.

Straffelovrådet har overvejet, om antallet af tilgængelige medier før og nu har betydning for befolkningens opfattelse fx af en persons handling i en sag. Danske Medier finder imidlertid, at det ikke er *antallet* af medier, men snarere *karakteren* af disse, der er afgørende. Her markerer tidspunktet for den folkelige udbredelse af internettet et skillepunkt.

Før internet

Inden internettets udbredelse kunne informationer stort set udelukkende spredes til en videre kreds gennem trykte eller kabel- eller æterbårne analoge medier. Bortset fra bøger, reklametryksager og lignende, var der hovedsageligt tale om massemedier såsom dagblade, tidsskrifter, magasiner, ugeaviser samt radio- og tv-udsendelser. Disse redaktionelle medier havde – og har fortsat – i kraft af redaktøransvaret og forpligtelsen til at overholde god presseskik et filter, der effektivt forhindrer udbredelsen af freds- og ærekrænkelser.

For publicistiske medier er ansvar og etik imidlertid ikke blot en konsekvens af medieansvarslovens regler, men i langt højere grad et spørgsmål om tradition, professionalisme og troværdighed. Massemediernes redaktører er dybt professionelle, ofte besindige og forsigtige, men også kritiske og grænsesøgende i forhold til beskrivelsen af magthaverne i samfundet, og publikum forventer, at medierne lever op til deres vigtige rolle som "public watchdog" i vores demokratiske samfund. Dette kan undertiden opleves som ubehageligt for de omtalte, men ubehag ved nærgående redaktionel omtale må ikke forveksles med freds- og ærekrænkelser.⁴

⁴ Et aktuelt udenlandsk eksempel herpå er New York Times' artikel "Two Women Say Donald Trump Touched Them Inappropriately" fra 12. oktober 2016. Præsidentkandidat Trumps trusler om at stævne New York Times

Dertil kommer, at et redaktionelt produkt ikke sælger bedre af at indeholde alvorlige freds- og ærekrænkelser. Tværtimod risikerer medierne med et sådant indhold at miste en stor del af publikum. Et eksempel herpå er, at Se & Hør måtte trække en hel udgivelse af ugebladet tilbage efter at have bragt et sensationelt opsat forsidebillede af opsvulmede lig på Khao Lak-stranden i Thailand efter den altødelæggende tsunamis hærgen 2. juledag 2004. Et andet eksempel er den offentlige kritik, som Ekstra Bladet blev mødt med efter Pressenævnets alvorlige kritik af bladets kampagne for frigivelse af to danske sømænd, der havde været gidsler i Somalia i 838 dage.⁵

Efter internet

Med fremkomsten af internettet og dermed digitale medier og tjenester kan enhver nu sprede indhold hurtigt og til en meget vid kreds uden filter. Det gælder både de traditionelle medier og en lang række nye digitale medier og tjenester.

De *traditionelle medier* er stort set alle til stede på egne hjemmesider og apps m.v., men også på sociale medier som Facebook og Twitter. Massemediernes anvender også her sine professionelle redaktører og redaktionelle medarbejdere til at sikre, at det redaktionelle indhold som alt overvejende hovedregel er både juridisk og etisk forsvarligt. På ét punkt har massemediernes haft en stor udfordring, nemlig muligheden for uredigeret debat, typisk i form af læsernes mulighed for at kommentere artikler. Denne adgang fører regelmæssigt til uacceptable indlæg. Under punkt 4 nedenfor uddybes, hvordan medierne søger at imødegå dette.

At massemediernes brug af digitale medier skulle have ført til flere freds- og ærekrænkelser kan efter Danske Mediers oplysninger hverken underbygges med et øget antal retssager, sager ved Pressenævnet eller andre statistiske oplysninger. Ved Pressenævnet ligger antallet af indkomne sager forholdsvis stabilt på 150-200 om året, hvoraf omtrent 40% af klagerne tages helt eller delvist til følge. I 2015 gav nævnet klager helt eller delvist medhold i det laveste antal sager siden 2005.⁶

Heroverfor står *andre digitale medier og tjenester*, der ikke er omfattet af medieansvarslovens regler, som beskrevet i indledningen. Nogle af disse tjenester anvender forskellige former for filtre såsom Facebooks meget omtalte betingelse om, at man ikke må slå indhold, der indeholder nøgenhed, op samt adgang til fjernelse af indhold og udelukkelse.⁷ Andre tjenester har ingen former for selvjustits, og der findes tilsyneladende sågar ekstreme eksempler på, at sådanne tjenester ligefrem opfordrer til videregivelse af selv meget private billeder eller lignende.

Danske Medier finder på denne baggrund, at Straffelovrådets forudsætninger bør nuanceres.

fik avisens advokat til med umisforståelige vendinger at svare i et åbent brev, at det ville være skadeligt for demokratiet, såfremt avisen havde nægtet at lade kvinderne komme til orde. Se <http://www.nytimes.com/interactive/2016/10/13/us/politics/david-mccraw-trump-letter.html>

⁵ Se Pressenævnets kendelse af 11. december 2013 i sag nr. 13-70-00475

⁶ Se Pressenævnets årsberetninger på www.pressenaevnet.dk, herunder årsberetningen 2015, side 5 og 10-11

⁷ Se Facebooks "Erklæring om rettigheder og ansvar" punkt 3.7, 5.2 og 5.5. <https://www.facebook.com/terms>

2. Samfundsopfattelsen af privatliv

Danske Medier har selvsagt ikke et tilstrækkeligt empirisk grundlag for at kunne udtale sig sikkert om udviklingen i samfundsopfattelsen af, hvad privatliv omfatter, siden moderniseringen af bestemmelserne om privatlivets fred i 1972.

Det er dog foreningens indtryk, at udviklingen i de senere år er sket i mindst to forskellige retninger. På den ene side ses tegn på, at folk er mere private. På den anden side kan de selvsamme mennesker i andre sammenhænge være langt mindre optagede af deres privatliv. Der kan muligvis spores en forskel mellem det, der kan ses, og det, der kan høres. I hvert tilfælde kan der findes tegn på et udvidet område for det private, når det fx handler om afklædthed, mens der omvendt også kan findes tegn på et mere snævert område for det private, fx omtale af parforhold, seksuelle relationer og lignende, som i videre omfang end tidligere drøftes i offentligheden, ikke mindst på grund af udbredelsen af mobiltelefoner.

Det er Danske Mediers vurdering, at de eksisterende bestemmelser i straffeloven beskytter privatlivet på passende niveau. Dette gælder ikke mindst § 264 d, idet domstolene inden for rammerne af denne paragraf i ethvert tilfælde kan anlægge en passende vurdering af, hvad der henhører under "private forhold" eller "omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden".

3. Den teknologiske udviklings betydning

Danske Medier har ikke identificeret områder, hvor den teknologiske udvikling har skabt nye eller ændrede risici for krænkelse af privatlivet, som ikke allerede kan imødegås med straf. Til forskel fra hvad der var tilfældet, da Straffelovrådet i 1971 afgav sin betænkning om privatlivets fred, synes de seneste års rivende teknologiske udvikling ikke at have frembragt grundlæggende nye muligheder for privatlivskrænkelser, der ikke kan straffes efter de eksisterende bestemmelser i straffeloven.

Muligheden for at overvåge

For så vidt angår muligheden for at overvåge andre ved hjælp af diverse apparater finder Danske Medier, at rækkevidden af persondatalovens bestemmelser, herunder om straf, bør inddrages i Straffelovrådets overvejelser. Det bemærkes, at persondataloven 25. maj 2018 afløses af EU's persondataforordning.⁸

Paparazzimetoder

Danske Medier er ikke bekendt med anvendelsen af "paparazzimetoder" i medierne, der kan begrunde selvstændige strafferetlige initiativer. Foreningen kender således ikke til sager, hvor massemedier har chikaneret, forfulgt eller intensivt overvåget personer, når der ses bort

⁸ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016

fra Se & Hør-sagen, hvor Aller Media A/S blev dømt til at betale 10 mio. kr. (50 dagbøder á 200.000 kr.) for medvirken til overtrædelse af straffelovens § 263, stk. 3, jf. stk. 2.⁹

Udbredelsen af telefoner med kamera m.v.

Udbredelsen af telefoner med kamera og lignende apparater har efter alt at dømme medført en stigning i antallet af privatlivskrænkelser, hvor der optages billeder i omklædningsrum, deles nøgenbilleder på sociale medier ud fra et hævnmotiv m.v. Det er Danske Mediers vurdering, at disse sager normalt kan straffes efter §§ 264 a og 264 d.¹⁰ Denne type sager vedrører *ikke* medier, der er omfattet af medieansvarsloven.

Straffelovens § 264 a er ikke anvendelig i sager, hvor nøgenbilleder m.v. er optaget af den afbildede selv eller med afbildedes samtykke, ligesom bestemmelsen er uanvendelig i tilfælde hvor der optages billeder på frit tilgængelige steder, men på en sådan måde, at det kan virke krænkende, fx fordi optagelsen sker skjult eller ved utilbørlig udnyttelse af den afbildedes tillid. Uanset at § 264 a ikke er anvendelig i sådanne tilfælde, finder Danske Medier dog, at bestemmelsens afgrænsning mellem frit tilgængelige og ikke frit tilgængelige steder er både let forståelig og nyttig. Bestemmelsen beskytter således umiddelbart mod fotografering af personer i deres egne huse og haver m.v. Foreningen finder det principielt problematisk, såfremt beskyttelsen udstrækkes til områder, der i dag betragtes som frit tilgængelige steder, da en mindre klar afgrænsning i praksis vil skabe usikkerhed om mulighederne for at optage billeder. Dette kan være til stor skade for massemediernes redaktionelle arbejdsvilkår.

Massemediernes redaktioner modtager regelmæssigt lovligt optagede billeder fra publikum, som ikke desto mindre kan krænke andres privatliv, typisk billeder af kendte mennesker i mere eller mindre private situationer på offentlige steder. De vejledende regler for god presseskik indskærper i punkt B.1: *"Meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Det enkelte menneske har krav på beskyttelse af sin personlige anseelse."* Redaktionerne anvender kun undtagelsesvist sådanne billeder og kun i tilfælde, hvor der er en journalistisk begrundelse herfor. Der ses da heller ikke at være flere eksempler på denne form for billedbrug i massemediernes nu i forhold til tiden før mobiltelefoner med kamera m.v.

Undertiden modtager redaktionerne også billeder af tilskadekomne i trafikulykker og lignende, hvilket førte til, at Danske Medier og Dansk Journalistforbund i forbindelse med justeringen af de vejledende regler for god presseskik i 2013 indsatte en specifik henvisning hertil i punkt B.3 (ændringer understreget): *"Ofre for forbrydelser eller ulykker skal vises det størst mulige hensyn. Det samme gælder vidner og pårørende til de implicerede. Ved indsamling og formidling af billedmateriale, herunder amatør billeder, skal der vises hensynsfuldhed og takt."* I grove tilfælde kan videregivelse af sådanne billeder i øvrigt straffes efter § 264 d.

⁹ Se Retten i Glostrups dom af 25. august 2016 i sag nr. SS 6158/2016, SS 6161/2016 og SS 6384/2016

¹⁰ Se fx dom af 5. november 2013, hvor Retten i Glostrup dømte en 53-årig mand for at sprede nøgenbilleder af sin eks-kone i en "sex-chat" på internettet. Manden, der var tidligere ustraffet, blev idømt 40 dages ubetinget fængslet samt 25.000 kr. i erstatning til kvinden. Ifølge presseomtale af dommen blev denne anket til landsretten. Danske Medier er ikke bekendt med landsrettens afgørelse.

Internettets udbredelse

Internettets udbredelse i sig selv synes ikke at kunne begrunde en ændring af straffelovens kapitel 27, idet bestemmelserne allerede er passende neutralt formuleret.

4. Er straffelovens bestemmelser om ærekrænkelser tidssvarende

Danske Medier finder det som alt overvejende hovedregel forkert at kriminalisere ytringer i et demokratisk samfund. Kun i meget grove tilfælde bør straf kunne komme på tale. Det er foreningens opfattelse, at ærekrænkende ytringer i stedet bør imødegås civilretligt gennem betaling af en passende godtgørelse til den forurettede.

Danske Medier noterer fra Straffelovrådets oplæg, at straffelovens § 267 om ærekrænkelser ved fornærmelige ord eller handlinger ikke har nogen nævneværdig betydning i praksis. Foreningen finder det på denne baggrund oplagt og ukontroversielt at afkriminalisere i hvert tilfælde denne del af § 267, således at kun de groveste ærekrænkende sigtelser straffes. Samtidig kan bestemmelsen tilpasses Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis for så vidt angår sondringen mellem "statements of facts" og "value judgments".

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne nedenfor under punkt 8.

De digitale medier muliggør i langt højere grad at redaktionelle medier kan interagere med publikum, fx gennem afstemninger, "voxpops" og kommentarer, hvilket indebærer en række nye muligheder for at lave vedkommende journalistik. Redaktionelle medier har alle dage søgt at skabe og inspirere til debat, og mulighederne for direkte at aflæse publikums interesse for forskellige emner er selvsagt af stor betydning for massemedierne, som i vidt omfang har taget disse nye muligheder til sig.

Det hverken kan eller skal benægtes, at den såkaldte "uredigerede debat" på digitale medier er en stor udfordring for de redaktionelle medier, først og fremmest på grund af de mange ukonstruktive, platte eller ligefrem krænkende og til tider strafbare indlæg. En relevant og lødig debat kan lynhurtigt afspores af et enkelt eller nogle få sådanne kommentarer, hvorefter hovedparten af publikum "klikker videre". For medierne er det derfor ikke kun et juridisk og etisk problem, men i høj grad også et kommercielt problem, når store dele af publikum frastødes af en debat og derfor forlader denne.

Uredigeret debat er ikke og bør ikke være omfattet af det medieretlige ansvarssystem og dermed heller ikke af Pressenævnets kompetence, idet der ikke er tale om "redigeret envejskommunikation".¹¹

I forbindelse med justeringen af de vejledende regler for god presseskik i 2013 fandt Danske Medier og Dansk Journalistforbund det imidlertid magtpåliggende at forholde sig til problemstillingen, idet ingen ansvarlige medier kan være tjent med en situation, hvor man

¹¹ Se fx Pressenævnets kendelse af 2. januar 2013 i sag 12-70-00396

med fordel kan "lukke øjnene" for dele af sine digitale mediers indhold uden hverken juridiske eller etiske konsekvenser. I de vejledende regler for god presseskik blev der derfor indsat en bemærkning herom i den første del om "grundlæggende synspunkter": *"Reglerne omfatter det redaktionelle stof, som offentliggøres i medierne. Reglerne omfatter også redigerede debatindlæg. I det omfang der bringes uredigeret debat, bør der offentliggøres synlige og klare retningslinjer herfor samt gives effektiv adgang til at klage til mediet over indlæg."*

Massemedierne håndterer problemstillingen på forskellige måder, men de mest udbredte midler er 1) at have klare retningslinjer for deltagelse i debatten på digitale medier, 2) at kræve, at de, der vil deltage i debatten, registrerer sig som brugere, 3) at have en effektiv klageadgang, 4) at foretage automatisk overvågning af debatten, hvor indlæg, der indeholder visse på forhånd fastsatte uønskede ord, skal godkendes manuelt, og 5) at foretage manuel moderation af debatten. Som eksempler kan anføres følgende:¹²

Ekstra Bladet har næsten 200.000 registrerede brugere på "Nationen" og tusindvis af kommentarer hver dag. Der modereres 16 timer i døgnet af i alt syv personer, der er ansat hertil. Avisen anvender screening på ord, hvor en kommentar automatisk dukker op hos moderator, hvis bestemte ord indgår. Herefter skal moderator godkende indlægget, før det publiceres. Indlæg anmeldes til Ekstra Bladet et par gange dagligt, men den primære sanering i indlæggene foretages ved, at moderator opdager stødende indlæg og fjerner disse. Brugere, der får slettet flere indlæg, nægtes typisk efter tre advarsler adgang til Nationen.

Berlingske anvender også registrering af brugere som forudsætning for deltagelse i debatten samt automatisk screening og manuel overvågning af debatten. Redaktionen monitorerer også udvalgte debatter, særligt i relation til emner, der erfaringsmæssigt giver problemer.

Morgenavisen Jyllands-Posten modtager tusindvis af kommentarer dagligt både på Facebook og på jp.dk. Avisen har retningslinjer, automatisk screening og manuel overvågning af debatten.¹³ Med henblik på avisens ensartede håndtering af kommentarer og svar til debattører samt eventuel udelukkelse af disse, har Jyllands-Posten udarbejdet en meget omfattende manual.

Dagbladet BT besluttede i maj 2016 helt at lukke for debatten på blogs og artikler på bt.dk, blandt andet fordi avisen på grund af sin størrelse havde svært ved at følge med i debatten og foretage den fornødne moderation. BT har dog en stor og levende debat på Facebook, som normalt modereres fra kl. 7-23. Moderator overvåger debatten, kan blande sig og "tale debatten ned", og kan under særlige omstændigheder slette indlæg, der går over strengen.

Det er Danske Mediers vurdering, at foreningens medlemmer i kraft af deres generelle interesse i etisk handlemåde ser det som en forpligtelse at overvåge den uredigerede debat på

¹² Eksemplerne er modtaget fra ansvh. chefredaktør Poul Madsen, Ekstra Bladet, ansvh. chefredaktør Tom Jensen, Berlingske, informationschef Tage Clausen, Morgenavisen Jyllands-Posten og ansvh. chefredaktør Olav Skaaning Andersen, BT.

¹³ Se <http://jyllands-posten.dk/debat/ordeterdi/ECE4706506/Velkommen-til-debatten/> som eksempel på retningslinjer

deres digitale medier. Derfor bør eventuelle initiativer i forhold til ”den hårde debattone” normalt ikke påvirke massemedierne.

Heroverfor står de – sjældne – tilfælde af materielle pressedelikter i form af ærekrænkelser. I disse tilfælde fastlægger medieansvarslovens regler entydigt, hvem der er ansvarlige for krænkelsen. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne nedenfor under punkt 5.

Danske Medier finder endelig anledning til at kommentere en enkelt sag, som har tiltrukket sig stor opmærksomhed fra politisk hold. Det drejer sig om den såkaldte ”Maria-sag” fra Herning, hvor en 20-årig pige fandtes myrdet nytårsdag 2010. Politiet sigtede allerede dagen efter en 48-årig mand for drabet, og i et grundlovsforhør 3. januar 2010 blev manden varetægtsfængslet. Der var – ifølge forsvareren af taktiske grunde – ikke nedlagt navneforbud i sagen, og Ekstra Bladet besluttede derfor at bringe et billede af den sigtede i en af de mest bestialske drabssager i årevis på forsiden af bladet 4. januar 2010. Siden viste DNA-prøver, at den 48-årige ikke kunne være gerningsmanden, og han blev løsladt efter 19 dages fængsling. Ekstra Bladet bragte herefter 21. januar 2010 den løsladtes billede på forsiden af bladet med den kæmpestore overskrift ”RENSET”.

Sagen er gennem snart syv år hyppigt blevet fremhævet som et eksempel på, at medierne bør straffes hårdere for freds- og ærekrænkelser.¹⁴ Sagen har dog hverken været genstand for en klage til Pressenævnet eller sagsanlæg mod Ekstra Bladet.

5. Er strafniveauet passende

Det er Danske Mediers vurdering, at domstolenes afgørelser i retssager om freds- og ærekrænkelser som hovedregel er velafbalancerede, og at det generelle strafniveau er passende.

Bødeniveauet i sager, hvor medierne dømmes

For så vidt angår de ganske få sager om freds- og ærekrænkelser i massemedierne, er det foreningens opfattelse, at retspraksis viser domstolenes evne til at træffe passende afgørelser inden for rammerne af de eksisterende bestemmelser i straffelovens kapitel 27.

Sager om fredskrænkelser er sjældne. Blandt de få domfældelser er den oven for under afsnit 3 omtalte Se & Hør-sag, hvor Aller Media A/S blev idømt dagbøder på i alt 10 mio. kr. (se note 9). I 2008 dømte Østre Landsret redaktører og redaktionelle medarbejdere ved Se & Hør, BT og Ekstra Bladet for bladenes omtale af, at en kendt studievært havde købt bolig alene. Ifølge oplysninger fra tingbogen fremgik studieværtens ægtemands navn ikke af skødet, hvilket indikerede en ophævelse af samlivet. Landsrettens flertal straffede journalisterne og redaktørerne med henholdsvis 10 og 20 dagbøder af 500 kr., mens rettens mindretal ville frifinde samtlige indstævnte.¹⁵

¹⁴ Se fx Retsudvalgets og Kulturudvalgets beretning nr. 3 afgivet 29. februar 2012, hvoraf det fejlagtigt fremgår, at sagen har været behandlet i Pressenævnet.

¹⁵ Se Østre Landsrets dom af 11. april 2008 (10. afdeling) i sag nr. B-953-07

Antallet af sager om ærekrænkelser synes at være lidt højere, men også på dette område er der ganske få domfældelser. Som eksempel kan nævnes sagen om "Boligadministratorerne", hvor Østre Landsrets flertal idømte journalister ved DR 10 dagbøder af 1.000 kr. for ærefornærmende sigtelser af et boligadministrationsselskab og en af dets ejere i forbrugerprogrammet Kontant, mens landsrettens mindretal ville frifinde samtlige indstævnte.¹⁶ Et andet eksempel er en sag, hvor Østre Landsret idømte journalister ved DR 10 dagbøder af 1.000 kr. for ærekrænkende sigtelser mod Rigshospitalet og en af hospitalets overlæger i dokumentarprogrammet "Når lægen ved bedst".¹⁷ Endelig kan nævnes BT's omtale af et optrin i Tivoli, hvor daværende MF Morten Messerschmidt angiveligt havde hyldet Hitler og råbt "Sieg Heil" m.v. BT's redaktør og journalist blev hver især idømt 10 dagbøder af 500 kr. for ærekrænkende sigtelser.¹⁸

Hertil kommer sager, hvor der ikke er nedlagt påstand om straf, men hvor niveauet for erstatning eller godtgørelse er mærkbart, fx den såkaldte gidselsag, hvor Ekstra Bladet blev dømt til at betale 300.000 kr. i godtgørelse for tort til hver af de to sømænd på grund af retsstridig krænkelse.¹⁹ "EcoBaby-sagen" om Søndagsavisens artikel "Sutter fyldt med farlig kemi" var ikke en sag om freds- eller ærekrænkelser, men en erstatningssag vedrørende skadelig omtale af en fejlagtig test af indholdet af ftalater i en natursut. Ugeavisens redaktør og den navngivne journalist sad væsentlige oplysninger modtaget før avisens deadline overhørig og blev derfor dømt til at betale 750.000 kr. til producenten i erstatning for tab i anledning af avisens ansvarspådragende omtale af natursutten.²⁰

Der henvises endvidere til Justitsministeriets redegørelse af 17. januar 2014 til Folketingets Retsudvalg om niveauet for økonomisk kompensation til ofre for urigtige historier i medierne samt ministeriets rettelse heraf 2. juni 2014.²¹

Reel afskrækkende effekt af bødeniveauet

Som det fremgår af det foregående afsnit bør der ikke ses isoleret på bødeniveauet i sager om freds- og ærekrænkelser, men også på niveauet for erstatning og godtgørelse. Danske Medier finder, at retspraksis viser den tilstrækkelige spændvidde i afgørelserne både for så vidt angår straf, erstatning og godtgørelse. I alvorlige sager idømmes mærkbare sanktioner.

Samtidig finder Danske Medier dog anledning til principielt at advare mod en retstilstand, der "afskrækker" medierne fra at skrive om væsentlige sager af interesse for offentligheden. Såfremt bødeniveauet hæves markant, er det foreningens opfattelse, at dette vil få en "chilling effect" på medierne, som i højere grad vil lægge bånd på deres omtale af personer med en offentlig rolle i samfundet, fx politikeres lemfældige omgang med betroede midler.

¹⁶ Se Østre Landsrets dom af 12. maj. 2014 (10. afdeling) i sag nr. B-733-11

¹⁷ Se Østre Landsrets dom af 10. juni 2011 (9. afdeling) i sag nr. B-1219-10

¹⁸ Se Københavns Byrets dom af 26. februar 2009 i sag BS 17B-3465/2007

¹⁹ Se Københavns Byrets dom af 13. maj 2016 i sag nr. BS 45C-1753/2015. Se også note 5 ovenfor.

²⁰ Retten i Glostrups dom af 10. februar 2012 i sag nr. BS 10D-2901/2010

²¹ Se Retsudvalget 2013-14 REU Alm. del bilag 109 samt Kulturudvalget 2013-14 KUU Alm. del bilag 153

Straf bør i forhold til massemedierne anvendes til at markere grænsen for den helt uacceptable og uforsvarlige adfærd, men det er efter Danske Mediers opfattelse en grundlæggende misforståelse, såfremt nogle måtte ønske at anvende straf til at afskrække medierne fra at dække visse sager.

Danske Medier finder her anledning til at fremhæve betydningen af Pressenævnets kritik for massemediernes adfærd. Nævnets kritik af et medie tages meget alvorligt af såvel redaktører som redaktionelle medarbejdere. Et eksempel herpå er reaktionerne på Ekstra Bladets redaktion, da Pressenævnet udtrykte "alvorlig kritik" af avisens kampagne om gidselsagen.²² Efterfølgende gidselsager har da heller ikke været omtalt i medierne, selvom disse sager var kendt på redaktionerne. Det er Danske Mediers klare overbevisning, at Pressenævnets alvorlige kritik af Ekstra Bladet havde større selvstændig betydning end den senere dom, der tilkendte sømændene meget store godtgørelser for tort.

Bør bødeniveauet i højere grad afspejle mediets omsætning

Danske Medier mener ikke, at en straf, der er baseret på mediets omsætning, er forenelig med medieansvarslovens regler om personligt ansvar for redaktører og redaktionelle medarbejdere.

Der henvises i øvrigt til den oven for under afsnit 3 omtalte dom i Se & Hør-sagen. Her lagde Retten i Glostrup ved fastsættelsen af straffen på 10 mio. kr. til Aller Media A/S i skærpende retning vægt på blandt andet, at der var tale om erhvervsmæssig anvendelse af de ulovligt indhentede oplysninger.

Bør straf i højere grad erstattes af godtgørelse

Det er Danske Mediers vurdering, at freds- og ærekrænkelser kun i meget grove tilfælde bør straffes. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne om afkriminalisering af ærekrænkelser under punkt 8 nedenfor.

Retspraksis viser da også, at domstolene i flere tilfælde viger tilbage fra at straffe redaktører og redaktionelle medarbejdere, men i stedet tilkender forurettede en godtgørelse for tort. Som eksempel kan nævnes Se & Hørs offentliggørelse af billeder af en kendt studievært, der var fotograferet topløs i højgravid tilstand på en øde strand. Højesteret afviste at straffe ugebladet, men tilkendte forurettede en godtgørelse på 75.000 kr. Retten anså det som en skærpende omstændighed, at den retsstridige krænkelse var sket for vindings skyld, og at ugebladet havde økonomisk interesse i offentliggørelsen. Højesterets præmisser må i øvrigt forstås således, at der ville være blevet tilkendt en højere godtgørelse, såfremt forurettede havde påstået dette.²³

²² Reaktionerne på kendelsen, der er omtalt i note 5 ovenfor, vises i Mikala Kroghs dokumentarfilm "Ekstra Bladet uden for citat", der havde premiere i landets biografteater 1. oktober 2014.

²³ Se U 2010.2448 H

6. Håndhævelse

Danske Medier opfordrer Straffelovrådet til at udvise varsomhed i forhold til at anbefale så indgribende foranstaltninger som sletning og/eller blokering af indhold.

Foreningen kan ikke udelukke, at sådanne foranstaltninger kan være relevante i forhold til sager om såkaldt hævnporno og lignende, der spredes på *andre digitale medier og tjenester*, men det er Danske Mediers opfattelse, at sletning og blokering af *massemediernes* redaktionelle indhold vil udgøre et meget alvorligt indgreb i ytrings- og informationsfriheden, herunder samfundets interesse i bevaring af historisk kildemateriale, der ikke vil stå i rimeligt forhold til den skete krænkelse.

7. Reglerne om påtalekompetence

Danske Medier er åben overfor ændring af påtalereglerne i straffelovens § 275, således at der indføres en videre adgang til betinget offentlig påtale i sager om freds- og ærekrænkelser. Efter foreningens opfattelse er det væsentlige, at relevante sager om freds- og ærekrænkelser faktisk føres ved domstolene. I den forbindelse kan en udvidelse af påtalereglerne have den gavnlige effekt, at sager uden reelt indhold i ringere grad vil blive ført, da anklagemyndigheden vil fungere som et filter, der frasorterer grundløse "kværulantsager" og lignende.

8. Andre emner

Danske Medier opfordrer Straffelovrådet til at overveje afkriminalisering af ærekrænkelser i videst muligt omfang. Ytringer bør normalt ikke mødes med straf i et demokratisk samfund, og foreningen hæfter sig i den forbindelse ved punkt 4 i Straffelovrådets oplæg, hvor det anføres, at straffelovens § 267 for så vidt angår ringeagtsytringer ikke har nogen nævneværdig betydning i praksis.

Danske Medier konstaterer endvidere, at der i regi af Europarådet er stadige bestræbelser på at afkriminalisere ærekrænkelser. Se fx Europarådets parlamentariske forsamlings resolution 1577/2007 "Towards decriminalisation of defamation".²⁴ Mange af de 47 lande i Europarådet har fortsat regler om strafsanktionering af ærekrænkelser. I en række af disse lande anvendes reglerne regelmæssigt til at "lukke munden" på kritikere af magthaverne i samfundet, ikke mindst kritiske og uafhængige medier.

I Danmark er det meget sjældent, at politikere eller offentlige myndigheder anvender straffelovens § 267 mod medierne. Derimod anvendes trusler om sagsanlæg efter bestemmelsen ikke sjældent af andre personer med en offentlig rolle i samfundet og af virksomheder til at forsøge at få medier til at berigtige artikler, bringe genmæler eller fjerne

²⁴ Resolutionen samt andet relevant materiale om afkriminalisering af ærekrænkelser kan findes på <http://www.coe.int/en/web/freedom-expression/defamation>

oplysninger. Afkriminalisering af ærekrænkelser forhindrer ikke sådanne uberettigede sagsanlæg mod medierne, men fratager dog sagsøgerne den ubehagelige påstand om straf.

Danske Medier finder, at det vil være et glimrende signal til mindre demokratiske lande i Europa og resten af verden, såfremt Danmark afkriminaliserer ærekrænkelser. Foreningen bemærker i den forbindelse, at Storbritannien ifølge Europarådets "Study on the alignment of laws and practices concerning defamation" i 2009 gennemførte en reform, der afkriminaliserede ærekrænkelser. Link til rapporten kan findes på den i note 24 nævnte side.

Danske Medier ser frem til at deltage i det næste møde med Straffelovrådet 31. oktober 2016, hvor foreningen vil gennemgå ovenstående bemærkninger i det omfang, som Straffelovrådet måtte ønske. Spørgsmål til Foreningens bidrag kan i øvrigt rettes til undertegnede på email hrd@danskemedier.dk eller telefon 3397 4000.

Med venlig hilsen
Danske Medier

Holger Rosendal
Chefjurist

DANSKE MEDIER

Pressens Hus
Skindergade 7
DK-1159 København K

Telefon 3397 4000

info@danskemedier.dk
www.danskemedier.dk

Straffelovrådet
Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. email til mam@jm.dk

15. december 2016

Bemærkninger til Straffelovrådets brev af 15. december 2016

Danske Medier har modtaget Straffelovrådets brev af d.d., hvori der redegøres kortfattet for rådets overvejelser om at foreslå en bestemmelse om fjernelse af krænkende oplysninger indsat i straffelovens kapitel 27.

Indledningsvist beklager Danske Medier den meget korte høringsfrist henset til foreningens åbenlyse behov for at kunne drøfte et så principielt og vigtigt spørgsmål med medlemmerne – ideelt set i foreningens redaktionelle udvalg. Det følgende skal derfor opfattes som Danske Mediers foreløbige bemærkninger til forslaget, som – om nødvendigt – vil blive suppleret med yderligere bemærkninger snarest muligt efter 9. januar 2017.

Danske Medier har i det følgende valgt udelukkende at fokusere på betydningen af den påtænkte bestemmelse for medier omfattet af medieansvarsloven.

Det kan synes nærliggende at overveje en lovhjemmel til at kræve fjernelse af oplysninger, der ved endelig dom er fastslået at være freds- eller ærekrænkende, idet det er åbenbart, at der skal tages hensyn til den enkeltes privatliv og ære. Danske Medier kan imidlertid af i hvert tilfælde følgende syv principielle grunde ikke anbefale, at der stilles forslag herom.

Danske Medier bemærker i øvrigt, at spørgsmålet om fjernelse af freds- og ærekrænkende oplysninger foreningen bekendt aldrig har været rejst i sager vedrørende medier omfattet af medieansvarslovens § 1, nr. 1, og muligvis heller ikke vedrørende medier omfattet af samme paragrafs nr. 2 og 3.

1. Ytrings- og informationsfriheden

Danske Medier finder, at det i en række tilfælde vil være problematisk i forhold til ytrings- og informationsfriheden, såfremt oplysninger, blot fordi de er freds- eller ærekrænkende, skal fjernes. Derved kan debatter om emner af væsentlig samfundsmæssig interesse blive forhindret eller vanskeliggjort.

Det anføres ganske vist i Straffelovrådets brev, at fjernelse af oplysninger kun kan ske med respekt for Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 10, men det er næppe urimeligt at antage, at en domstol, der erklærer oplysninger krænkende i forhold til bestemmelser i straffelovens kapitel 27 samtidig vil være tilbøjelig til at forlange samme oplysninger fjernet.

2. Bevaringshensyn (historieforfalskning)

Danske Medier finder det meget væsentlig, at mediernes indhold bevares for eftertiden, idet medierne har uvurderlig betydning som historisk kildemateriale. Der har i Danmark siden 1697 været lovgivning om pligtaflevering, og denne meget lange tradition er i nyere tid udvidet til også at omfatte digitale medier, hvorfra der "høstes" indhold.

Foreningen finder det generelt problematisk, hvis indhold i digitale medier fjernes. Dertil kommer risikoen for, at trykte og digitale udgaver af samme artikler m.v. for eftertiden fremstår forskelligt, eller at flere forskellige udgaver af digitalt indhold skal bevares.

Der henvises endvidere til medieansvarslovens § 7 om redaktørens opbevaringspligt.

3. Proportionalitet

Danske Medier finder, at fjernelse af indhold i form af sletning i mange tilfælde vil være en unødvendigt indgribende foranstaltning. Der henvises i den forbindelse til det 31. oktober 2016 til Straffelovrådet fremsendte materiale vedrørende punkt B.8 i de vejledende regler for god presseskik, se notat af 8. marts 2013 side 13f. I mange tilfælde vil den, hvis fred eller ære er blevet krænkede, på fuldt tilfredsstillende vis kunne imødekommes gennem afindexering eller anonymisering af de pågældende oplysninger.

Retsplejelovens §§ 1017 b og d, kan muligvis tjene til inspiration.

For medier omfattet af medieansvarsloven gælder efter denne lovs § 34, at mediernes indhold og handlemåde skal være i overensstemmelse med god presseskik, hvilket blandt andet indebærer, at redaktøren efter anmodning skal overveje fjernelse af oplysninger efter den oven for omtalte bestemmelse i punkt B.8.

4. Bestemmelsens anvendelsesområde

Det anføres i Straffelovrådets brev, at "en sådan bestemmelse er aktualiseret af internettets udbredelse". Danske Medier forstår denne formulering således, at det udelukkende er indhold i digitale medier og tjenester, som Straffelovrådet ønsker omfattet af bestemmelsen. En teknologineutralt formuleret bestemmelse om fjernelse af oplysninger vil i modsat fald kunne misbruges f. eks. til forsøg på at forhindre genudsendelse af – dele af – tv- og radio-udsendelser eller til at fjerne oplysninger fra trykte skrifter m.v.

Det ligger imidlertid i sagens natur, at oplysninger i trykte medier hverken kan eller bør fjernes. Danske Medier finder det derfor principielt betænkeligt, såfremt indholdet i andre typer af medier skal behandles anderledes. Et særligt problem er i den forbindelse, hvorledes digitale udgaver, der gengiver trykte publikationer 1:1, ville skulle håndteres.

5. Bestemmelsens reelle effekt

Danske Medier konstaterer, at indhold på digitale medier spredes meget hurtigt, og at denne spredning mestendels sker uden for redaktørens kontrol. En pligt for et redaktionelt medie til at fjerne dele af mediets indhold vil derfor ikke nødvendigvis få den ønskede effekt, idet oplysningerne ofte fortsat vil være tilgængelige andre steder på internettet.

6. Hvilke oplysninger skal fjernes?

Danske Medier stiller endvidere spørgsmålstejn ved den praktiske anvendelse af en bestemmelse om fjernelse af indhold. Forestiller Straffelovrådet sig, at hele den artikel, der indeholder en freds- eller ærekrænkende oplysning, skal slettes, eller blot den krænkende oplysning? Hvordan håndteres delvis sletning, hvis denne er meningsforstyrrende for en i øvrigt væsentlig artikel? Må redaktøren i så fald beskrive det slettede uden at gentage den krænkende oplysning for at skabe mening for læseren?

7. Ansvar for mediets indhold

Danske Medier er af den opfattelse, at medieansvarsloven entydigt bestemmer, hvem der er ansvarlig for et medies indhold.

Højesteret rokkede ved dette ellers solide fundament med sin kendelse af 11. november 2013 som gengivet i U 2014.462 H, hvor "DR ved generaldirektør Maria Rørbye Rønn" blev anset for rette adressat for et fagedforbud.

9. december 2016 afsagde Østre Landsrets 3. afdeling med henvisning til U 2014.462 H en kendelse, der efter Danske Mediers umiddelbare vurdering er udtryk for en ikke nærmere begrundet udvidelse af Højesterets praksis.

Danske Medier er på denne baggrund betænkelig ved Straffelovrådets bemærkning om, at det vil være nødvendigt at fastsætte, at forpligtelsen til at fjerne indhold i nogle tilfælde påhviler massemediet.

Danske Medier konstaterer afslutningsvist, at der som beskrevet i foreningens bemærkninger af 19. oktober 2016 til Straffelovrådet er meget få domme om redaktionelle mediers overtrædelse af bestemmelserne i straffelovens kapitel 27. Henset ikke mindst hertil finder foreningen det beklageligt, såfremt der foreslås indført en bestemmelse, der må formodes snarere at have indholdet af andre digitale medier og tjenester som kerneområde, men som ikke desto mindre kan få en meget uheldig principiel betydning for de redaktionelle medier.

Foreningen står naturligvis til rådighed, såfremt disse bemærkninger ønskes uddybet. Henvendelser herom kan rettes til undertegnede på telefon 3397 4000 eller email hrd@danskemedier.dk.

Med venlig hilsen
Danske Medier

Holger Rosendal
Chefjurist

DANSKE MEDIER

Pressens Hus
Skindergade 7
DK-1159 København K

Telefon 3397 4000

info@danskemedier.dk
www.danskemedier.dk

Justitsministeriet
Att.: Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. email til strafferetskontoret@jm.dk

26. juni 2017

Høringssvar vedr. betænkning 1563/2017 om freds- og ærekrænkelser

Danske Medier har med tak modtaget Justitsministeriets høring over betænkning nr. 1563/2017 om freds- og ærekrænkelser.

Foreningen har – som forudsat i Straffelovrådets kommissorium – været inddraget i arbejdet med kommissoriet. På to møder med Straffelovrådet 26. september og 31. oktober 2016 havde Danske Medier lejlighed til at redegøre for foreningens synspunkter, som også blev formidlet skriftligt til rådet i to notater af 19. oktober og 15. december 2016. Det sidstnævnte notat, der i modsætning til det første ikke er optrykt som bilag til betænkningen, er vedlagt dette høringssvar. Danske Medier har fundet drøftelserne med Straffelovrådet meget værdifulde.

Danske Medier kan helt overordnet tilslutte sig betænkningens konklusioner, men ønsker dog i det følgende at fremkomme med enkelte bemærkninger, navnlig til den foreslåede § 272 om sletning.

Massemedier og andre medier

Danske Medier konstaterer med stor tilfredshed, at Straffelovrådet er enig med Danske Medier i, at "Der er grund til at sondre mellem de traditionelle medier (massemedier), herunder disses brug af sociale medier, og andre medier, herunder navnlig sociale medier." (Betænkningens side 46)

Det er efter Danske Mediers opfattelse meget væsentligt at forstå denne sondring, idet massemedierne er omfattet af medieansvarslovens særlige ansvarssystem samt vejledende regler for god presseskik, mens andre medier og tjenester, herunder sociale medier, ofte ikke er redigeret og i vidt omfang hævder ansvarsfrihed for deres indhold. Der henvises til de indledende bemærkninger i Danske Mediers bidrag optrykt i betænkningen på side 290f.

Definitionen af privatliv

Danske Medier bifalder Straffelovrådets opfattelse af, at der ikke "generelt er behov for at ændre på straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser", idet bestemmelserne er formuleret således, at domstolene kan fortolke disse "i lyset af den til enhver tid herskende opfattelse af, hvordan privatliv bør beskyttes." (Betænkningens side 48)

Danske Medier finder det væsentligt, at der ikke i straffeloven indsættes nærmere definition af, hvad privatliv omfatter, da dette uvægerligt vil føre til u hensigtsmæssige resultater i konkrete sager. Det er således foreningens opfattelse, at domstolene efter de gældende bestemmelser i ethvert tilfælde kan anlægge en passende vurdering af, hvad der fx henhører under "private forhold" m.v.

Sletning – § 272

Straffelovrådet foreslår i betænkningen, at der indføres en ny bestemmelse om sletning i straffelovens § 272. Som anført i betænkningen side 194 var emnet ikke genstand for drøftelse på de møder i Straffelovrådet, som Danske Medier deltog i. Først ved brev af 15. december 2016 bad rådet foreningen om at forholde sig til et forslag om en bestemmelse om sletning.

Danske Medier gjorde i sit svar af samme dato til Straffelovrådet opmærksom på syv principielle grunde til, at forslaget om sletning ikke umiddelbart kunne støttes i forhold til medier omfattet af medieansvarsloven. Danske Medier kan dog ved læsning af betænkningen konstatere, at Straffelovrådet – foruden at begrænse anvendelsesområdet for bestemmelsen om sletning fra enhver freds- eller ærekrænkelse til overtrædelser af §§ 264 d, 267 og 268 – i forbindelse med udformningen af forslaget til § 272 har lyttet til disse principielle betænkkeligheder og i et vist omfang forsøgt at tage højde herfor i lovudkastet.

1. Ytrings- og informationsfriheden

Danske Medier frygtede for det første, at en domstol, der erklærer oplysninger krænkende i forhold til bestemmelser i straffelovens kapitel 27, samtidig vil være tilbøjelig til at kræve samme oplysninger slettet fx fra et internetmedie, hvor oplysningen er blevet gengivet som led i en debat om et emne af væsentlig samfundsmæssig interesse til skade for ytrings- og informationsfriheden.

Straffelovrådet anfører dog i bemærkningerne til lovudkastet (betænkningens side 225), at redaktøren som udgangspunkt ikke kan "forpligtes til at fjerne en krænkelse, som en person uden tilknytning til mediet har begået, hvis denne krænkelse berettiget er viderebragt af mediet, medmindre et pålæg herom konkret vurderes at være i overensstemmelse med EMRK artikel 10. Straffelovrådet bemærker videre, at "domstolene i alle tilfælde, hvor en anden end gerningsmanden har rådighed over det pågældende elektroniske medie, vil skulle foretage en selvstændig vurdering af, hvorvidt et pålæg om at slette den pågældende meddelelse eller billede vil krænke den pågældendes ytringsfrihed efter navnlig EMRK artikel 10." Dertil kommer, at krav om sletning rettet mod en person, der ikke er part i straffesagen, ifølge bemærkningerne forudsætter, at den pågældende indstævnes i sagen. (Betænkningens side 226)

2. Bevaringshensyn

Danske Medier frygtede for det andet, at sletning af indhold i digitale medier vil forringe mediernes uvurderlige betydning som historisk kildemateriale.

Straffelovrådet anfører herom i bemærkningerne til lovudkastet (betænkningens side 225), at det "forudsættes, at medierne kan opbevare den oprindelige artikel mv. på en måde, der forhindrer nye krænkelser af forurettede, dvs. utilgængeligt for offentligheden."

3. Proportionalitet

Danske Medier fandt for det tredje, at sletning af indhold (afpublicering) i mange tilfælde vil være en unødvendigt indgribende foranstaltning og henviste til, at afindexering eller anonymisering i det presseetiske system (punkt B.8 i de vejledende regler for god presseskik) oftest kan imødekomme den krænkede på fuldt tilfredsstillende vis.

Straffelovrådet afviser i bemærkningerne til lovudkastet (betænkningens side 225f), at afindexering er tilstrækkeligt, idet den afindexerede artikel i så fald stadig er at finde på internettet, selvom den ikke kan søges frem ved hjælp af søgeord. Rådet er imidlertid imødekommende overfor mindre indgribende foranstaltninger end afpublicering af hele artikler: "Efter omstændighederne vil det være tilstrækkeligt at anonymisere forurettede i en artikel eller at fjerne ærekrænkende ord eller sætninger, således at artiklen i øvrigt kan forblive på internettet."

4. Bestemmelsens anvendelsesområde

Danske Medier var for det fjerde betænkelig ved, at en bestemmelse om sletning fra digitale medier vil føre til forskellig behandling af indholdet i forskellige medietyper.

Straffelovrådet redegør i betænkningens afsnit 4.6 side 191 for, hvorfor behovet for sletning er større i relation til internettet end i forhold til trykte medier. Det fremgår ikke udtrykkeligt, hvorledes § 272 skal anvendes på digitale udgaver, der gengiver trykte publikationer 1:1, hvilket Danske Medier finder vil kunne give anledning til vanskeligheder i praksis, hvor det har stor betydning for medievirksomheder at kunne tilbyde adgang til digitale mediearkiver.

5. Bestemmelsens reelle effekt

Danske Medier påpegede for det femte, at indhold på digitale medier spredes meget hurtigt og ofte uden for redaktørens kontrol. Selvom et redaktionelt medie forpligtes til at slette indhold, vil dette ikke nødvendigvis få den ønskede effekt, da indholdet ofte fortsat vil være tilgængeligt andre steder på internettet.

Straffelovrådet bemærker i betænkningens afsnit 2.1 side 47, at "det ofte er meget vanskeligt og i nogle tilfælde i praksis umuligt fuldstændigt at slette artikler, meningstilkendegivelser, billeder mv., når de er offentliggjort og udbredt på internettet." Rådets forslag til § 272 synes dog ikke at forholde sig til, om det i konkrete tilfælde vil være rimeligt at kræve sletning af en freds- eller ærekrænkelse, der er gengivet i et redaktionelt medie, såfremt samme krænkelse kan findes til overflod i andre medier eller tjenester på internettet, der reelt er uden for domstolens kontrol, fx fordi der er tale om sociale medier hjemmehørende i udlandet.

Danske Medier bemærker, at punkt B.8 i de vejledende regler for god presseskik ikke er tiltænkt at være anvendelig i sådanne tilfælde, hvor de pågældende oplysninger alligevel er så velkendte eller omtalt så mange andre steder, at mediets fjernelse er uden reel betydning.

6. Hvilke oplysninger skal fjernes?

Danske Medier stillede for det sjette spørgsmålstejn ved den praktiske anvendelse af en bestemmelse om sletning, herunder hvordan et redaktionelt medie skal håndtere delvis sletning, såfremt denne har meningsforstyrrende virkning på en ellers øvrigt væsentlig artikel.

Straffelovrådet udtaler sig ikke direkte om denne problemstilling. Det er Danske Mediers opfattelse af rådets forslag, at problemstillingen dels skal håndteres ved om muligt at indskrænke sletningen til nogle få ord eller sætninger (se ovenfor under punkt 3), dels ud fra overvejelser om sletningens forenelighed med EMRK artikel 10 (se ovenfor under punkt 1).

7. Ansvar for mediets indhold

Danske Medier var endelig for det syvende betænkelig ved Straffelovrådets bemærkning om, at det vil være nødvendigt at fastsætte, at forpligtelsen til sletning i nogle tilfælde påhviler "massemediet", hvilket ikke syntes at harmonere med medieansvarslovens regler.

I bemærkningerne til lovudkastet (betænkningens side 225) gør Straffelovrådet det nu klart, at forpligtelsen til at slette indhold i et medie, der er omfattet af medieansvarsloven, påhviler redaktøren, som er den, der har rådigheden over mediets internetsted.

Straffelovrådets behandling af foreningens principielle betænkeligheder ved at introducere en bestemmelse om sletning i straffelovens kapitel 27 betrygger Danske Medier i, at den foreslåede § 272 ikke vil få nævneværdig negativ betydning for pressefriheden i Danmark. Danske Medier finder det dog overordentligt vigtigt, at bemærkningerne til et eventuelt lovforslag gør det endnu klarere, at bestemmelsen kun kan anvendes over for redaktionelle medier i tilfælde af meget grove overtrædelser af straffelovens §§ 264 d, 267 og 268, og hvor sletning ikke er i uoverensstemmelse med EMRK artikel 10.

Påtale – § 275

Danske Medier kan tilslutte sig Straffelovrådets forslag til justering af påtalereglen i § 275.

På et enkelt punkt finder Danske Medier det imidlertid uklart, om sager efter §§ 263-264 d og 268 er undergivet privat eller betinget offentlig påtale, nemlig hvor en alvorlig beskyldning udbredes "anonymt", jf. § 275, stk. 2, nr. 3.

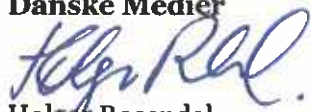
Danske Medier finder, at det bør præciseres, at en krænkelse ikke anses for udbredt "anonymt" efter § 275, stk. 2, nr. 3, når udbredelsen er sket i et medie, der er omfattet af medieansvarsloven. I sådanne tilfælde fastlægger medieansvarsloven, hvem der bærer strafansvaret for det materielle pressedelikt, og der er derfor ikke "behov for en nærmere efterforskning med henblik på at fastlægge gerningsmandens identitet". (Betænkningens side 228)

Efter Danske Mediers vurdering stemmer denne forståelse af § 275 også bedst med mediernes ret til at beskytte deres kilder, jf. retsplejelovens § 172.

Danske Medier er naturligvis til rådighed, såfremt ovenstående bemærkninger ønskes uddybet. Henvendelser herom kan rettes til undertegnede på email hrd@danskemedier.dk eller telefon 3397 4000.

Med venlig hilsen

Danske Medier

Holger Rosendal
Chefjurist